

Stichting Papua Erfgoed
www.papuaerfgoed.org

Contact : Witte Rozenstraat 45 D, 2311 XT Leiden
Tel. 06 244 81 802 info@papuaerfgoed.org

IBAN NL94 RABO 012 211 81 62
KvK. 54785545

Donaties

Uw bijdrage kunt u overmaken op Rabobank IBAN nr. NL94 RABO 0122 1181 62 t.n.v. St. Papua Erfgoed, Leiden o.v.v. • 'gift' of 'donatie'
Wij kunnen u ook adviseren over periodieke schenkingen en/of erfstellingen of legaten.

Comité van Aanbeveling

Dr. Anna-Karina Hermkens
Postdoctoral research fellow
Australian National University en
Macquarie University

Prof.dr. Suzan Legêne
Hoogleraar politieke geschiedenis,
Vrije Universiteit Amsterdam,
Voorzitter werkgroep cultuur,
Nationale UNESCO Commissie en
oud-hoofd museale zaken,
Tropenmuseum Amsterdam

Prof.dr. Pamela Pattynama
Bijzonder hoogleraar Indische
literatuur en cultuur, Universiteit
van Amsterdam

Drs. Vien Sawor,
vm. hoofdredacteur West Papua
Courier,
bid manager

Dr. Jaap Timmer
Senior lecturer Anthropology
Macquarie University, Sydney

Drs. Dirk Vlasblom journalist NRC
Handelsblad, antropoloog en
historicus m.b.t. Papua

Dhr. Joop van Zijl radio- en
televisiejournalist, o.a.
Redactie NOS

Pace Nieuws

In deze nieuwsbrief leest u allereerst het tweede deel over onze bijzondere audio-collectie die nu op papuacollecties.nl te raadplegen is. Een werkelijke unieke collectie die dankzij een subsidie van CEWIN toegankelijk gemaakt kon worden.

Wat onze depots betreft zijn we in versneld tempo het werkdepot aan het afbouwen en gaan de artefacten van Pot-Amersfoort in het komende jaar naar Collectie Centrum Nederland verhuizen. Onze voorzitter Feije Duim deelt een van de mythische verhalen die hij uit de mond van de Papua's optekende tijdens zijn verblijf daar in de jaren tachtig. En tot slot iets over ontvangen collecties en hoe u ons werk ook financieel kunt ondersteunen.

Bestuur en adviseurs van Papua Erfgoed wensen u veel leesgenoegen.

CollectieCentrum Nederland-Amersfoort

Onze depots

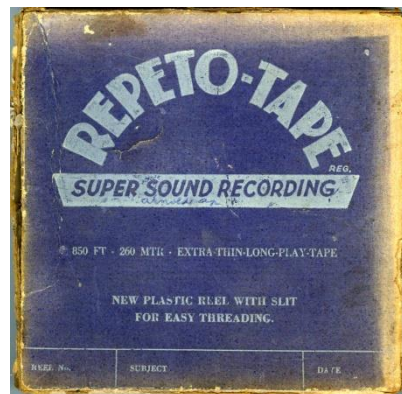
Na precies een jaar gebruik te hebben kunnen maken van een tijdelijk depot aan de Spechtlaan 2 in Oegstgeest, moeten we het al weer verlaten. De eigenaar en verhuurder heeft er andere plannen mee. In deze drukke decembermaand is het alle hens aan dek om de collecties verspreid elders onder te brengen. We hopen dat het gaat lukken in een afbouwscenario

waarbij we definitief zonder een werkdepot kunnen.

Het depot voor de artefacten van onze permanente collectie, de opslag bij Pot in Amersfoort, wordt in het komende jaar ingeruild voor een plek in het CollectieCentrum Nederland eveneens in Amersfoort. De voorbereidingen daartoe zijn al een aantal maanden aan de gang o.a. door het maken van depotlijsten ter facilitering van de transporten.

De audiocollectie van PACE- papuacollecties.nl

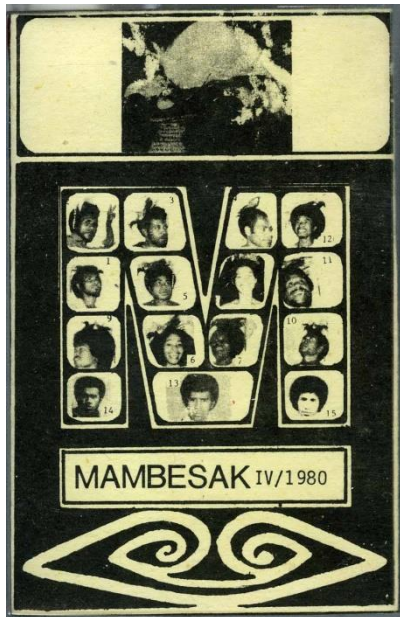
Deel 2

Een geluidsband van Arnold Ap

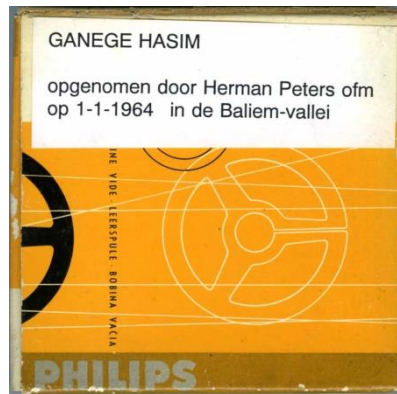
Een drietal banden van de bekende Papua muzikant Arnold Ap en zijn band Mambesak zijn ook onderdeel van de Freerk Kamma collectie. Zij werden opgenomen door Arnold Ap en toegestuurd aan Freerk Kamma en bevatten interviews, veldopnamen, Mambesak liederen met commentaar van Arnold Ap en een van zijn radio-uitzendingen op een lokaal radiostation in Jayapura. Zij zijn op de website onder de pagina Arnold Ap te vinden, waar u ook de 5 cassettes van Mambesak aantreft. Een cassette met een

kopie van een van de banden is te vinden op de pagina 'Dit wonderlijk werk', Freerk Kamma als Band 114.

Een cassette van Mambesak

Verder zijn er de banden van de missionaris Herman Peters die de opnames maakte voor zijn proefschrift over de Baliemvallei en die een serie interviews en rituelen bevatten uit de Baliem vallei van 1963-1964. Zijn collega missionarissen Alfons van Nunen en Jules Camps maakten respectievelijk opnames onder de Moni in 1957 en 1958 en in de jaren zeventig in de Baliem vallei. Een track van Van Nunen is via de Universiteit van Amsterdam bij het Museum van Etnologie in Berlijn terechtgekomen en in 1993 gebruikt bij de uitgave van de 6 Cd-box "Musik aus dem Bergland West-Neuguineas" overigens zonder dat van Nunen noch de Moni daarvan op de hoogte waren gesteld. Het was de eerste en de enige uitgave van een opname uit een Nederlands archief totdat in 2002 en 2008 de Cd's Muo Remé en Dema uitgebracht werden met opnames van J.C. Anceaux en Jan Verschuren. Van Jules Camps zijn ook opnames van zijn commentaar bij zijn 8mm films zonder geluid bij vertoning in Nederland en de toespraak bij de opening van een tentoonstelling over de kunst van West Papua in 1972 in Venray.

Een geluidsband van Herman Peters

Dan zijn er de collectie van de zendeling Henk Woldendorp met een paar banden met opnames van een tournee door het Tamrau gebergte in de vogelkop, van de demograaf Ad Delleman die van 1959 tot 1962 onderzoek deed op een groot aantal plaatsten in West Papua en daar opnames maakte als een ware geluidsjager onder andere van gitaar band muziek van de dorpsjeugd in Noeboeai. Gitaar band ook wel string band muziek genoemd is een populaire vorm van muziek die in die vroege periode niet opgenomen is. Ook zijn opnames van Islamitische muziek en rituelen in Kokas zijn uniek. Verder heeft hij een aantal RONG uitzendingen opgenomen waaronder het programma Geluidsjagers op 't spoor waarin zijn opnamen uitgezonden werden. Verder zijn er in zijn collectie een aantal gesproken brieven, documentaires over feesten met kerstmis en nieuw jaar en over een varkensfeest, opnames van fluit en trommelorkesten, schoolkoren, traditionele liederen en verhalen uit Nimboran. Op een gegeven moment had hij een probleem met zijn bandrecorder die onregelmatig liep met als gevolg dat sommigen van zijn opnames soms te snel zijn. Door de onregelmatigheid is daar weinig meer aan te doen, maar het doet niet af aan het belang van zijn opnames.

Van de voormalige bestuursambtenaar Edward A. Polansky heeft PACE een band die hij na de overdracht van Nieuw-Guinea samengesteld

heeft voor een radiostation in Rabaul in Papua Nieuw Guinea met opnames uit West Papua, uit opnames die hijzelf gemaakt had nabij Rabaul en in andere delen van de Pacific met commentaar en verhalen van hemzelf. Hij heeft die band ook verspreid onder veteranen, gevluchte Papua's en andere voormalige bestuursambtenaren. Het is een bijzonder geluidsdocument.

Jan van Baal en Marcus Kasiëpo

Op de pagina Sjoerd Jaarsma treft men een aantal cassettes aan met interviews die Jaarsma maakte met bestuursambtenaren, missionarissen en wetenschappers die etnografische informatie verzamelden en gebruikten in Nieuw Guinea tussen 1950 en 1962 waaronder de voormalige gouverneur en hoogleraar Jan van Baal, de bestuursambtenaar en de antropoloog Kees Lagerberg, de wetenschapper en antropoloog Laurent Serpenti, de taalkundige Bert Voorhoeve, de missionarissen Herman Peters, Gerard Zegwaard en Jan Boelaars en nog veel anderen. In totaal heeft hij 21 personen geïnterviewd in veelal langere sessies en soms met meerdere vraaggesprekken per persoon.

Er is ook een pagina muziek en daar vindt u Cd's, Vcd's en cassettes van muziekgroepen uit West Papua en de diaspora. Deze zijn veelal vanwege auteursrechten alleen beluister-

baar na toestemming. Dan is er als laatste ook nog de pagina "various" (dus diversen) een verzameling van opnames over diverse onderwerpen en/of gemaakt door onbekenden. Er zitten onder andere twee banden bij met de 100-jarige viering van de Protestantse Kerk in Nieuw-Guinea in 1955, een cassette met de feestelijke opening van het ziekenhuis in toen nog Hollandia in 1959, een interview met zuster Glastra die meer dan dertig jaar in Nieuw-Guinea werkte als verpleegster en vroedvrouw en een band met opnames die dominee Middag maakte van Koninginnedag 1962 rondom het Sentani meer.

Mimika 1972. Foto Huub Zwartjes

Nu de audio media van PACE grotendeels voor iedereen te beluisteren zijn is er voor de eerste keer een aanzienlijk archief publiekelijk en internationaal toegankelijk geworden met geluiden en muziek over, van en uit West Papua. De hoop is dat ons voorbeeld gevolgd gaat worden door andere geluidsarchieven in Nederland maar ook in het buitenland. Wij zullen u daarvan op de hoogte stellen en ook op onze website de betreffende links weergeven.

Mocht u nog geluidsbanden van andere audio media bezitten die gerelateerd zijn aan West Papua dan zullen wij ze met plezier digitaliseren en publiceren en ze ook weer aan u terugbezorgen indien u dat wilt.

Fred Gales 1-5-2022

Peddel Sentani gebied

De mythe van Wai Wali

Deze mythe wordt verteld door mensen die wonen rondom het gebergte Dafonsoro (het Cycloop gebergte) in het noordoosten van West Papua (opgetekend door Feije Duim).

In deze streek wachtte men bij het traditionele ritueel voor een nieuwe leider, totdat midden op de dag de zon aanwezig was in het huis (namelijk als de zon door het dak heen op een bepaalde plek in het huis scheen). Tot die tijd zongen de ouden in dat huis de aarde-liederen van de gemeenschap.

Toen Wai Iram, God en Heer, de zon, een wond kreeg aan een vinger van zijn linkerhand, lette hij er niet op. Hij veegde het bloed af met een blad dat hij weg wierp in de hoek van het huis. Maar in de nacht werd er uit dat bloed een kind geboren. In de hoek van het huis lag een pasgeboren baby te huilen. Een jongen! Het kind, geboren uit zijn eigen bloed, hield Wai Iram voor zijn vrouw verborgen, en hij voedde het zelf op. Hij gaf het kind de naam Wai Wali, Heer van de Vrede. Toen Wai Wali opgroeide, leerde hij alles van de jacht. Hij leefde in het bos, samen met de dieren. Groot werd hij, een sterke jonge man. Licht van huid, mooi om te zien. Een held! Heilig was hij. Hij leefde het leven zoals het moest.

Freerk C. Kamma - aan het Sentani meer

Tot hij op een dag een pijl schiet die de stam van een bananenboom in een tuin van een onbekende doorboort. Het is de tuin van de vrouw van zijn vader, zijn niet gekende moeder. Dan wordt hij bang en vlucht hij weg van zijn vader, de zon. Hij vlucht de bossen in. Daar ontmoet hij twee meisjes, die er sagokloppen. Met hen leeft hij samen in het bos. Telkens komen ze hem opzoeken. Ze houden hem voor iedereen verborgen. Maar op een dag komt hun vader achter het geheim. Die vader neemt Wai Wali tot schoonzoon. Wai Wali komt bij hem te wonen. Zijn schoonvader ziet hoe goed gebouwd de jongeman is, hoe sterk, en hoe evenwichtig. Hij let op Wai Wali en ziet in hem de leider van zijn volk. Met een groot feest wil hij Wai Wali tot leider over de mensen aanstellen.

Tifa met op de onderste helft Sentani motieven

Op de dag van het feest is iedereen er. Ook Wai Iram, God, de zon zelf, is gekomen. Daar zien ze de rij dansers in de verte al aankomen. In hun midden danst de jonge prins, die tot leider zal worden bevestigd. Zie, hij torent hoog boven de anderen uit. Negen paradijsvogels tooien zijn lijf. Als een God is Hij.

Dan herkent Wai Iram zijn zoon die hij al zolang zocht. Een verterende woede ontsteekt in zijn hart. Dus hiér was hij. De mensen hebben hem verborgen gehouden. Overal zocht ik mijn zoon. In het oosten. In het westen. Maar hij was hier. Dan vernietigt de zon het leven. Wai Iram vervloekt zijn zoon. hij vervloekt de mensen. Wolken dalen neer, een storm steekt op. Een vloed van water uit de hemel

en uit de aarde verslindt het leven. En als het water wegtrekt liggen ze daar. De lijken. Dood op de grond. Wai Wali is weg. Zijn zwangere vrouw blijft achter. Dood. Het leven is vernietigd. Is niet meer.

Geen adem is er meer in de mensen: geen leven. Ze liggen dood op de grond. Dan krijgt Wai Iram, God en Heer, de zon, verdriet over wat hij deed. En hij heft een lied aan:

Wu seremeia wali wali

Het is een goed lied. "Wali", zingt hij: "Ku wali wali". "Vrede, vrede voor allen". Zie, ik maak het goed. Ik maak het weer in orde met jullie. Troostvolle woorden. Goede woorden. De vloed is over. Het lied geeft de doden nieuwe adem in de neus.

Er is nieuw leven. Ze staan op. De zon zet ze weer rechtop. Ze staan weer op hun benen. Recht overeind staan ze. Ze leven. Ze dansen weer. Volop energie.

Toen stelde Wai Iram, God en Heer, de zon, nieuwe leiders voor de mensen aan. Maar altijd zal het oude lied weer klinken wanneer er een nieuwe leider wordt aangesteld. Opdat er leven is. Opdat er leven voortkomt uit zijn leiderschap. Mensen, die als dood zijn, staan weer op. God blaast ze een nieuwe adem in.

Dat ging zo. Wanneer er een nieuw hoofd moest worden aangesteld zongen de ouden langzame treurige liederen. Tot om twaalf uur, op het midden van de dag, als de zon op zijn hoogste punt staat. Dan vielen de jonge mannen flauw, en hieven de ouden het Ku Wali-Wali aan. Langzaam kwamen de jongeren dan tot leven, en begonnen te dansen. Rechtop, actief, vrolijk. Met nieuwe adem. Altijd weer werd dit herhaald, opdat de mensen het zouden begrijpen. Onthouden.

Feije Duim

Traditionele dans in het Sentani gebied.

Foto H.J.J.M. van Straelen - 1952

Schenkingen

Periode tot november 2022

Artefacten

- C. van der Wulp – artefacten houtsnijwerk (erven mw. W.J. Meijer)
- C. Hanegraaf – diverse houtsnijwerken, peddels, speren, bijlen, schild, metaalwerk

De Nieuwsbrief liever digitaal in plaats van per post ?

Wanneer u voortaan de Nieuwsbrief liever per email wilt ontvangen, laat het ons weten: Email van de redactie is hubblems81@gmail.com

Donaties

STEUN PAPUA ERFGOED

December is vanouds een maand van (ge)schenken. Niet alleen van cadeaus met Sinterklaas en Kerst, maar ook van schenken aan goede doelen. Stichting Papua Erfgoed is afhankelijk van uw donaties en is blij met iedere steun die we van u ontvangen.

Geef daarom het werk tot het behoud van het culturele erfgoed van Papua niet alleen uw aandacht, maar ook uw geldelijke ondersteuning.

Door de ANBI status van de stichting is aftrek van uw gift voor uw inkomstenbelasting mogelijk. En omdat het Papua Erfgoed als **culturele ANBI** te boek staat mag u zelfs meer aftrekken. Een soort culturele bonus zullen we maar zeggen. Dit geldt niet alleen voor incidentele giften, maar ook voor periodieke schenkingen waarbij voor ten minste vijf jaar een jaarlijks schenkingsbedrag wordt afgesproken. Uw gift is dan volledig aftrekbaar, zonder aftrek van een drempelbedrag.

Het ANBI teken op de voorkant van de nieuwsbrief is dus een meerwaarde!

IBAN NL94 RABO 012 211 81 62

Bestuur en adviseurs van Papua Erfgoed wensen u prettige feestdagen en een voorspoedig nieuwjaar

